

Fejlődgetünk

1. Az őseink a sarokba vágta a kőkalapácsot, utána vágott két marokkővet és elkáromkodta magát: „Nekem ebből elég volt! Elég volt a kardfogú tigrisből, a nyirkos barlangokból, a sáros vadászósvényekből, és a többi! Városokat akarok építeni, betonból meg aszfaltból, Tarjánban szövetkezeti lakásokat, olyanokat, melyeknek falát nem fogja a szög!”

— Aszfaltot a népek! — kiáltották az őserdő ősvényein felvonuló ősberekek és megindult a mozgalom.

Rövidesen elkészítették Tarján építési tervét, és negyvenöt ezer év múlva a városi tanácsnál egyhangúan el is fogadták azt.

Kövi M. Bernát régiségkereskedő évek óta sikeresen utánozza a neolitikori kőkalapácsokat. Eddig négy holland, két nyugatnémet és hat olasz szaktársának adott el belőlük. Az olaszok kövését is, kőcsavarhúzóval. A begyült összegből Tátrászentpocakon kibérelt egy barlangot — az Ultramodern Életet Élünk Szövetség közvetítésével — és két boldog hetet töltött természetes körülmények között. A Virág cukrászdában hónapokig mesélte élményeit arról, milyen érzés, ha hallja az ember, hogy csepp a cseppkő, és nem hallja a kamionokat az ablaka alatt.

A Szövetség fánalvőversenyt is hirdetett, melyet csepp híján hősiük nyert meg. Négy napig aludt egy korhadt faágon, de a versenybírók diszkvalifikálta, miután meggyőződött róla, hogy otthon olyan modern bútor van, melyen előnytelen előnyt szerezhettek sporttársaival szemben.

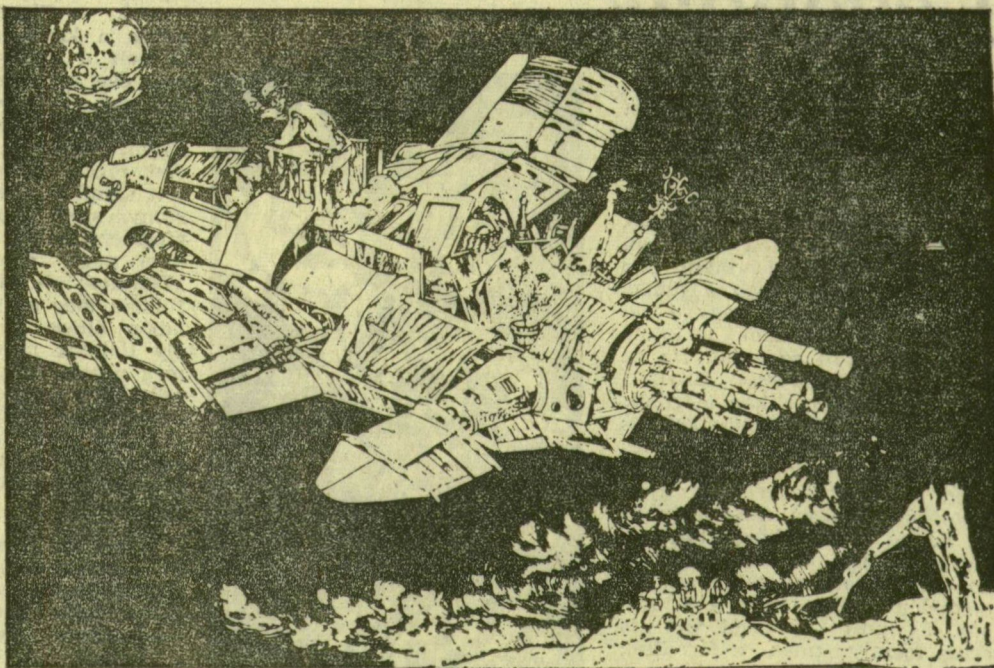
2. Honfoglaló Magyar leugrott harci lováról, belerúgott az utá-

élményeiről vetített képes előadást tartott a Minden Szombaton Táncestély Művelődési Központban, s a kapott tiszteletdíj-ből visszavásárolta a stráfkocsit, mert ő, tudományos munkája mellett, szüleit is támogatja.

3. A harmincas évek elején apám részt vett az építőmunkások sztrájkjában. Később így mesélte el, hogy okuljak belőle: „Felháborító volt, fiam, hogy a tőkepenészek, a vállalkozók fölőzték le mindennek a hasznát. Dözsöltek a jólétben, míg nekünk, tudod, fiam, hogy mi jutott? A marha gyomrát ettük, fiam, azt, amit már a szemétre szántak! Pacalpörköltet csinált belőle szégyen anyád. Agyonvöröshagymázta, hogy ne érződjék a szaga, agyonpaprikázta, hogy valami íze is legyen. Ismered az öreg Beraneket? Vele szoktunk felesben megvenni a piacon egy fél marhagyomrot szombatonként. Hazavittük, anyád átmosta ötször kútvízben, kétszer ecetes vízben, csak úgy lehetett megenni.”

Ifjú Beranek Vince a Vendéglátó Vállalat dolgozója kidolgozta a hamisított marhapacal készítésének technológiáját. Az eljárás lényege: hogyan lehet vesepecsenyből marhapacalt készíteni? Felettései, figyelembe véve, hogy hazánk kemény valutát nyer a hamisítatlan marhapacal nyugati exportjából, és ugyanakkor a hazai fogyasztók száját is be kell valamivel tömni, magas jutalomban részesítette. A kapott jutalomon ifjabb Beranek Vince háziiparvezéssel létesített, minek jövedelméből karácsony előtt két hízó vágott, és vásárolt egy személygépkocsit, melyen olaszországi túrát tervez a nyáron. Erős elhatározása, hogy addig nem jön

Gácsi Mihály:
Lóth menekülése Szodomából

Környezetünk és magunk védelme

TUDOMÁNY

Környezetvédelem. Nincs nap, hogy valahol nyomtatásban ne olvassánk, ne hallanánk róla. Korunk hőse, a Szemetelő Ember — egyéni és társadalmi, sőt világértelenben is — gondoskodik a téma egyre szaporodó variációiról. Védelemre szorul élő környezetünk; légerterünk, vízünk, zöldövezetünk, fáink és madaraink, de védelemre szorulunk mi magunk is a magunk teremtette környezet ártalmával szemben. Zaj, por, a szennyezett vizek, a megbontott ökológiai egyensúlyból származó káros hatások életünket, egészségünket, utódainkat fenyegetik. A kör itt bezárul. A probléma sokgyökerű, szerteágazó. Van ahol csak a pénz segítene — sok pénz —, van ahol a hozzáértés, a jóakarát is elegendő lenne. És Szegeden?

A környezetvédelem és urbanisztika tudományos szinten megfogalmazott kérdéseivel a SZAB — Szegedi Akadémiai Bizottság — egyik legfiatalabb, 1974-ben alakult szakbizottsága foglalkozik. Ot munkabizottsága a közlekedésfejlesztés, urbanisztika, élelmiszergazdaság, városklíma és városbiológia valamint a vízminőség-védelem aktúlián megoldásra váró feladataiból meríti tennivalóit. A szakbizottság elnöke dr. Horváth Imre professor, a József Attila Tudományegyetem növénytan tan-székének vezetője. Miben látja a szakbizottság fő feladatát?

— Az akadémiai bizottságok közül, úgy hiszem, miénk a legkonkrétabb feladatkör. Amit nap-nap után mindannyian, akik ebben a városban élünk, mint környezeti ártalmat, vagy mint fenyegető veszélyt a saját bőrünkön is tapasztalunk, arra a bizottság különböző szakemberei a tudomány segítségével keresik a megoldás, a javítás lehetőségeit. Működési területünk a fölmerülő igények és a végrehajtás között helyezkedik el, ezért az lenne a kívánatos, ha az operatív szerv már a tervelőkészítés szakaszában igényelné a munkánkat, mondjuk egy új park kialakítása, vagy egy forgalom-átvezetés esetében. Így azonban a közvélemény sokszor olyasmint kér számon tőlünk, amiről mi is csak késve szereztünk tudomást. Eppen ezért igyekszünk résztvenni, bekapcsolódni minden olyan intézmény munkájába, ahol hasonló természetű kérdések fölvetődhetnek. Egyébként a magunk munkájának hatékonyabbá válását a fokozott társadalmi igénytől és felelősségérzet-től várom. Ezért a legkülönbözőbb módokon próbáljuk fölhívni munkánkra a figyelmet: anketákkal, kiállításokkal, pályadolgozatok meghirdetésével. Be kell csempészniünk a környezetvédelem szükségességének fölismerését a közgondolkodásba!

— Térjünk vissza a konkrét feladathoz. Hadd említsek néhányat, amelyek megoldása biztosan a város egész lakosságának közérzetét kellemesen érintenék: például a városi parkok, fasorok, fák védelme, vagy ha kivágásuk elkerülhetetlen, megnyugtató pótlások, a hangyák, lók elleni hatóanyagok védekezés, a csótányok, csatornalakó rájács-nem kívánatos madárfajtáktól

való szabadulás lehetőségei. Foglalkozik-e valaki ezekkel a témákkal?

— A föl sorolt feladatok mindegyike szerepel a városklíma és városbiológiai munkabizottság 1976-os munkatervében. Emeljük ki talán egyet közülük, s forduljunk választért a megfelelő szakemberhez. Bár Ballé László a rovarok természetes ökológiai rendszereivel foglalkozik, talán mégis ő tud a legtöbbet arról, hogy a népszerű néven svábogárnak becézett csótány miért szaporodott el az utóbbi időben, már-már aggasztó méretekben, különösen az új lakóépületekben.

— A csótányok egyik jellegzetes tulajdonsága, hogy színanthrop, azaz emberkedvelő. Szereti a kiegyenlített klímájú helyeket, hosszú ideig megvan táplálék nélkül olyannyira, hogy szükség esetén kannibalizmus is előfordul közöttük: az öregek a fiatalokat, a hímek a nőstényeket falják föl. Tehetik: hiszen rendkívül szaporak. Hogy miért éppen a hágyári házakban? Mert ott minden kedvező létfeltétel rendelkezésre áll, s mert irtásokat nagyon nehezíti, hogy a lakások egymástól nem szeparálhatók el, s így szabadon vándorolnak a vezetékek mentén s találhatnak zavartalan búvóhelyet a különböző üregekben. Hogy ezek után mit tanácsolhatunk az érintetteknek? Fokozott takarítást, ne hagyjanak fedetlenül élelmiszert, hulladékot lehetőleg ne tároljanak, s ha kontaktmérges irtáshoz folyamodnak — ez látszik a leghatásosabbnak — úgy azt lehetőleg az egész házban egyszerre végeztessék el.

— A környezetvédelmi munka felelőssége — s mint láttuk, munkaterülete — sokkal nagyobb annál, minthogy egyszerűen esetleges problémafelvetéssel, másrészt mindenfajta operatív beavatkozás lehetősége nélkül eredményt lehetne várni tőle. Ebből a föl ismerésből született az elmúlt év decemberében a városi tanács mellett működő — tizennyolc tagból álló — környezetvédelmi bizottság, amely szerencsésen egyesíti a közvetlen igényfelvételt, a szakértelmet és a hatósági beleszólási jogot. Elnöke: Prági Tibor, a városi tanács elnökhelyettese. Tőle kérdeztük, mi várható az új bizottságtól?

— Feladatunk a MTESZ és SZAB környezetvédelmi munká-

jának összefogása, koordinálása, s a hozzánk befutott igények megfelelő tudományos fórumhoz való továbbítása lenne. Fiatal szervezet lévén, eredményekről még nemigen lehet beszélni, legfeljebb tervekről, lehetőségekről. Fő témánk: a levegő és vízszennyeződés. Mindkét téma rendkívül komplex, s tegyük mindjárt hozzá — pénzügyes feladat, anyagi eszközök fölött pedig ez a bizottság nem rendelkezik.

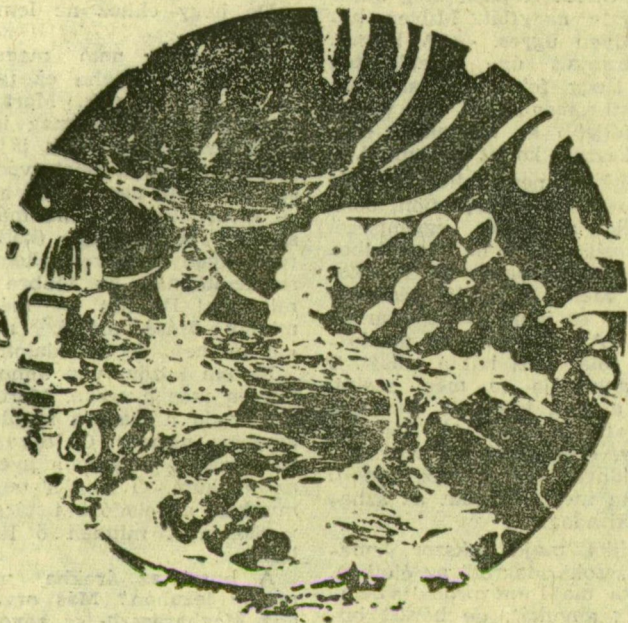
A városi levegő szennyezettségért nem csupán a forgalomban egyre nagyobb számban részt vevő gépjárművek égéstermékei, de a korszerűtlen fűtési épületek füstje és korma is felelős. Korszerűbb fűtésre áttérni — akárcsak az egyetemi klinikák esetében is — sokmilliósi költségvetési tétel. A városi forgalom szerkezetének megváltoztatása is sokéves és többmilliósi program. Jelenleg ott tartunk, hogy a KPM tervezési szinten foglalkozik a trolibuszokkal lebonyolítandó tömegközlekedés bevezetésével. Budapest után Szegeden és Pécsen — 1980 után. Egyébként egy csuklós busz és egy trolis ára közel azonos, utóbbinál csak a felsővezeték kiépítése a pluszköltség, viszont ez a közlekedési eszköz egyesíti magában a villamos és az autóbussz előnyeit, azok hátrányai nélkül. Ami a vízszennyeződést illeti, az öbencei duzzasztómű megépítésével lényegesen lelassul a Tisza folyása, s így elodázhatalanná válik a szennyvíztisztító berendezés megépítése, amelyre ebben az ötéves tervben 150 millió forint áll rendelkezésre.

— A főnt elsorolt gondok és tervek elsősorban városfejlesztési jellegűek, s valóban hatalmas összegek szükségesek megvalósításukhoz. Szeged lépésváltó korszakát éli. Indokolt igényei sokszor nagyobbak, mint a rendelkezésre álló anyagi lehetőségek, az itt lakók és most ideköltözők pedig nem mindig vannak tisztában a városalakók közösségi érdekeivel. Ugyancsak környezetvédelmi probléma, hogy állandóan nő az egyéni és vállalati szemtelők száma. Van-e mód ennek útját állni?

— Az egyik megoldás várostervezési szempontból az lenne — ennek határt szab a személyi és anyagi eszköz korlátozottsága. Ki megy manapság utcaseprőnek? A gépesítés viszont sok pénzbe kerül, ugyanez akadályozza a naponkénti szemétszállítást. Maradna a szemtelők büntetése. Egy-egy építőanyagot szállító teherautó sokszor egy egész városrészt képes elpiszkítani. Ha az útfelügyeleti csoport bizonyítani tudja a tettes kilétét, az igazgatási osztálynak módja van büntetni. De minden túlrakott teherautó mellé nem lehet őrt állítani... A megoldás lehetőségét két dologban látom: a közgondolkodás megváltoztatásában és a környezetvédelmi célokra szolgáló anyagi alap megteremtésében.

Hogyan illeszkedik a társadalmi munkamegosztásba a környezetvédelem? Ugy értem, ahhoz, hogy ebben a kérdésben megnyugtató választ lehessen adni, a gazdasági élet szabályozóinak is változnie kellene. Ez pedig — legalábbis részben — megint csak a közgondolkodástól függ.

KULKA ESZTER

na kötött szekérbe, majd belelőtt két nyilat: „En ebben a Kárpát-medencében tovább szekérral nem megyek. Bedöglik a lovam. Az utak hepe-hupásak, sárosak, rosszak. Itt még ezer év múlva sem lehet utánfutóval járni!” Kivett a nyereg alól egy darab puhított húst, megreggelizett, ivott rá egy kupa lótejlet, frissítőnek, és elindult Szvatopluk ellen.

Magyar Melinda részeg a Törjék le a Városiak a Kukoricát Tsz földjén honfoglaláskori leletet talált. Egy kocsi, a belelőtt két nyíllal, melyről megállapította, hogy legalábbis törzsfőnök tulajdonát képezhetné. A leletről írt egy tudományos cikket a Régen is Eltek Emberek című folyóiratban, egyet a Látjátok Feleim-be; a Tudjátok Ti, hogy mi mindennel Traktálnak Társaság rendezésében hét folytatásból álló előadást tartott róla. Majd megírta az említett tézisz történetét a tézisz-előző rövid, de részletes életrajzával és fényképekkel a Honfoglalástól napjainkig címmel. A kapott tiszteletdíjak fejében — eladta még édesapja használaton kívüli stráfkocsiját is — vásárolt magának egy utánfutót a gépkocsijához, és országjáró körutazásra ment vadbepingezéssel. Körutazás

haza Olaszországból, míg meg nem győződik róla: az olaszok tényleg macskát adnak-e házi nyíl helyett a vendéglőkben? Ez esetben áttér a macskatenyésztésre.

Tegnap találkoztam jó komám-mal, régi kenyeres pajtásommal, Falusi Janival. Még az ötvenes években jött fel vidékről a városba. „Nekem elegendő van a falusi életből, komám — mondta akkor. — Tudod, mi megy ott? Reggeltől estig túrja az ember a földet. Kaszál, kapál, kötözi a szőlőt, a paszulyt. Aszalódik a napon, fázik az őszi nyirkosságban. Élet ez, komám?”

Falusi Jani most büszkén mutatta vízihólyagos tenyerét: „No, mi ez, komám? Ugye nem tudod? Vettem egy kis hobbikert. Olyan kis szikes, semmi terület. Tudod, az embernek kell egy kis kikapcsolódás. A természet lágy ölén, komám, ott aztán az ember visszanyeri a munkakedvét! Egy kis kapálás, kaszálás az árok partján hajnali harmatban. Van pár sor futóbabunk, ahhoz karó kell, felkötözi az ember, s észre sem veszi, elmegy a vasárnap. És az a jó levegő, komám! A nyári meleg! Az őszi hűvösség! Vegyél egy hobbikertet!”

RÓHM JÓZSEF